

ניסוח חדש לתוכן ישן.

ההודעה האחרונה של הניצב בשאלת סדור כחות ההגנה היא לגול שלישי של ניסוח: בראשית היה החזר שנתפרסם במשטרה המעולה נופה, שבו נאמר בפירוש, כי היהודים לא ישתתפו, בכחיל הקפרי. אחריו בא – שוב כלפי פנים – חזר שהקה על קיפוח זה מבלי לשנותו כל עיקר, בעוד שכלפי חוץ נתפרסמה פקודה סתמית על סדור, "חיל הקפרי של עבר הירדן, מבלי לפרש מה יהא הקפרי של זה. והנה עתה באה הודעה, כי לחיל החדש, "יכולים להתניים נתינים של פלשתינה (א"י) ועבר הירדן בלי הבדל ופדות.

המשנים הדברים האלה את המצב? גם אילו היה להם משקל כל שהוא, ואילו באמת עמדנו לפני ניום פומכי של מועמדים מתאימים לחיל הספר, כי או לא היה בהבטחה זו של אי-פדות בלבד כדי לספק את תביעתנו. הישוב לא דרש שויון אישי בין יהודי לערבי לנבי הרכבת חיל הספר. כמו בכל ענפי ההשתתפות בחיי המדינה, כן גם בהגנה, אין שויון אישי גרידא עשוי לספק את משאלתנו – משאלת קבוץ לאומי. ענייניו מחייבים הבטחה מפורשת של חלקנו המסויים במפעלי המדינה – בכלל זה, ואילי ביחוד, במוסד זה של הגנת הארץ. הבטחה כזו נתקיימה במשטרה המעולה שנתפרקה, אולם היא היתה בטלה ומבוטלה בחיל הספר, גם אילו לא הושמה פדות להלכה בין יהודי לערבי לנבי הניום, וגם אילו מלאו הממונים על הניום אחרי הוראה זו למעשה. כי מי זה היה ערב לנו, שלמן הכרות הניום – אילו הוכרו – ועד להתקבל מספר מספיק של מועמדים מתאימים, היה מספר היהודים שביניהם מניע לשעור הדרוש.

ואולם כל השקלה הזאת אינה אלא נפוח מופשט. בעצם, אין לדברים של אי-שימת פדות כל משקל, כאשר לא היתה כל הכרזה פומבית על ניום חיילים לחיל הספר. בינתיים – מי 150 הוונדרמים היהודים עברו לחיל הספר רק 10 בעלי מקצוע, 81 הועברו למשטרה הרגילה ויתרם יצאו לגמרי ממערכת כוחות הבטחון בארץ. אם באמת ובתמים לא נתקונה הממשלה לשים בענין זה פדות בין יהודים לערבים, הרי עד שהיא מבטיחה זאת, כאילו, לעתיד לבוא (יכולים להתניים). מדוע לא השתמשה ביהודים שהיו כבר כרשותה במשטרה המעולה, ולא ניסה אותם – כולם או קצתם – בתור חיילים לחיל הספר? הן בין הוונדרמים היהודים שעברו למשטרה או שולחו לגמרי היו כאלה שהצטיינו בעבודתם הצבאית. אך הצטיינותם זו לא עמדה להם; אדרבא, זכותם קופחה דוקא משום היותם אך ורק חיילים טובים; לא נהנים, לא לבלרים ולא סניטרים. והנה נוסף על ההודעה הכתובה מהלכת שמועה, כי בפירושים שניתנו לה בעל-פה הוגר, כי היהודים שיבואו להתניים צריכים, כמוכן, להיות מועמדים מתאימים, ואחד התנאים להתאמתם הוא ידיעת שתי משלש השפות הרשמיות. לא כל שלש השפות, אלא רק שתיים.

אם באמת נאמרו הדברים האלה, הרי שבתנאי זה לכרו יש כדי לשים לאל כל הבטחה של מדה שורה. הערבים שנתניו לחיל-הספר רובם ככולם אינם יודעים שום שפה אחרת מלבד הערבית. הצנת הרישה של ידיעת שתי שפות כלפי היהודים אינה אלא חומרה יתירה סתם, הבאה להנביל לניפרע ובאופן ניכר מאד את מספר המועמדים היהודים; וזוהי שליכה מסותרת, אך ממשיה, של תקקה הרשמי של השפה העברית לנבי הצבא של הארץ. דרישה זו אומרת, כי בשביל חיל-הספר אין השפה העברית באה בחשבון כלל.

תנאי זה של ידיעת שתי שפות מרמו על כונתה האמתית של הממשלה בהרפכת הכות החדש. הן האמקלה, כי היהודים בחיל-הספר יהיו, מועטים, משום שחיל זה נועד לשימוש בעבר-הירדן, הופרכה ע"י הממשלה עצמה – ראשית – בפקודה הרשמית הראשונה, האומרת בפירוש, כי בחיל זה ישתמשו על פני כל שטח המנדט, ושנית – ע"י ההודעה האחרונה, האומרת, כי החיל יהיה אמנם, מכונה בשם חיל-הספר של עבר הירדן, אולם, תפקידו יהיה להשתתף בהגנה

הצבאית של השטח המנדטורי ועל נבולותיו המזרחיים. לאחר ניסוח זה אין כל ספק, כי הקצבת שם הגרוד מ"חיל-הספר של פלשתינה (א"י) ועבר הירדן, כפי שנקבע בראשונה, ל"חיל-הספר של עבר-הירדן נרדא, לא באה אלא לחת בפי הממשלה את האמתלה הזאת להוצאת היהודים מן החיל.

לעצם הענין – אחת היא לנו, אם ניעד השנוי לרצות או לקנות את לבו של מישהו על חשבון זכויותינו, או שהנציבים-המצביא התכוון ליצור לו גרוד נוח מהבחינה הצבאית, – גרוד שיהא כולו קרוץ מחומר אחד, ששפתו תהיה אחת, ורוחו מאוחדת ושלמה. נניח, שהיהודים הוצאו, אך משום שהם אלמנט מסבך, פוגם את הרמוניה, מקשה על ההנהלה והפקוד, מחייב סידורים מיוחדים. הרי זהו הפתרון, הקלי שמצא הנציב לשאלה הקשה – למשול בארץ בעלת שני לאומים אשר לאחר מהם הובטח מעמד מדיני מיוחד בארץ, על-פי אותה התעודה הצריכה להיות נר לרגליו של הנציב למטרה הרחיקה – למנוע את ניגודי העמים היושבים בארץ ולהשפין ביניהם שלום ואהבה. תחת להכריח את בני שני העמים לחיות ולעבוד שכם אחד בתוך חיל ההגנה המשותף, יוצר הנציב גרוד בן לאים אחד. האמנם נעלם מעיניו, כי "הרמוניה זו שבתוך חיל-הספר – מנבירה ומחמירה את הדיסקרמיניה מהוצה לו, בארץ כולה.

אכן אם קשות הן השאלות של ארץ-המנדט דו-הלאומית, מן ההכרח שגם הפתרונות לא יהיו תמיד קלים ונוחים לפותר. המתעלם מן הקושי – מוטב שלא היה לוקח על עצמו מלכתחלה את פתרון השאלה.